

Európska politika zdravia včiel a zdravotnej bezpečnosti včelích produktov

- ◆ **II. medzinárodný seminár k tlmeniu moru včelieho plodu
MVDr. Erika Papierniková
SVPS SR Bratislava**

Pilotný program EURL – program dohľadu nad stratou včelstiev

- ◆ **Oznámenie Komisie EP a rade o zdraví včiel medonosných dokument č. 17608/10 – dátum doručenia 7.12.2011**
- ◆ **Závery Rady o oznámení Komisie EP a Rade o zdraví včiel medonosných**
- ◆ **Od 1. 4. 2011 EURL (ANSES – Sophia Antipolis Fr.)**
- ◆ **Závažný nedostatok – rôzne systémy dohľadu a monitorovania**
- ◆ **Pokyny pre vypracovanie programu dohľadu – podalo 20 členských štátov**
- ◆ **Program má zahŕňať obdobie od 1. 1. 2012 do 30. 6. 2013 (pôvodne 1.12.2011 -31.12.2012)**
- ◆ **Spolufinancovanie pre všetky ČŠ vo výške 750 000€ - odsúhlasené**

Oznámenie Komisie EP a rade o zdraví včiel medonosných

1. Rámec EU pre zdravie zvierat v súvislosti so včelami

- príčiny poklesu populácie včiel – choroby včiel, škodlivý hmyz, otrava pesticídmi, vplyv geneticky modifikovaných plodín a stres spojený so zmenami vo výžive a klimatickými podmienkami.
- systémy dohľadu v členských štátoch EU sú vo všeobecnosti slabé.
- platná legislatíva pre včely je veľmi všeobecná
 - cieľom je zjednodušiť existujúce právne predpisy a v súlade s novou stratégiou zaviesť prístup ku kontrolám chorôb, ktorý by bol založený na prevencii.

Oznámenie Komisie EP a rade o zdraví včiel medonosných

- 2. Dostupnosť veterinárnych liečiv, aspekty súvisiace s bezpečnosťou potravín (rezíduá v mede), pesticídy**
- je potrebné zvýšiť dostupnosť liečiv a veterinárnych prípravkov pre širokú základňu včelárov,
 - pripraviť novú legislatívu, ktorá by riešila inováciu, vývoj a používanie liečiv a veterinárnych prípravkov pre včely. Právny návrh sa plánuje prijať v roku 2012.
 - prijať pravidlá týkajúce sa maximálnych hladín rezíduí, pokiaľ ide o látky používané v rámci kaskádového systému
 - Maximálne hladiny rezíduí v potravinách živočíšneho pôvodu upravuje Nariadenie Komisie (EÚ) č. 37/2010 z 22. decembra 2009 o farmakologicky účinných látkach a ich klasifikácii, pokiaľ ide o maximálne limity rezíduí v potravinách živočíšneho pôvodu.
 - vplyvy pesticídov na včely sa posudzujú pred schválením prípravku a v prípade dodatočných informácií o nepriaznivých vplyvoch na včely potreby sa uplatnia ďalšie opatrenia na zmiernenie rizika.
 - v roku 2009 bolo prijaté nové Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009 z 21. októbra 2009 o uvádzaní prípravkov na ochranu rastlín na trh a o zrušení smerníc Rady 79/117/EHS a 91/414/EHS. na pesticídy možno na úrovni EÚ schvaľovať len vtedy, ak ich použitie nemá žiadny vplyv na zdravie včiel.

Oznámenie Komisie EP a rade o zdraví včiel medonosných

3. Geneticky modifikované organizmy (GMO)

- nebol hlásený žiaden rozdiel v úmrtnosti včiel medzi oblastami, v ktorých je pestovanie GMO rozšírené (severná a južná Amerika) v porovnaní s oblastami kde je používanie GMO menej rozšírené alebo zakázané (Európa).

- použitie GMO povoľuje Smernica 2001/18/ES Európskeho parlamentu a Rady z 12. marca 2001 o zámernom uvoľnení geneticky modifikovaných organizmov do životného prostredia a o zrušení smernice Rady 90/220/EHS alebo Nariadenia (ES) č. 1829/2003 Európskeho parlamentu a Rady z 22. septembra 2003 o geneticky modifikovaných potravinách a krmivách

4. Ochrana včiel prostredníctvom riešenia problému biodiverzity

- strata biodiverzity pôsobí negatívne na zdravie včiel.

- príčiny straty biodiverzity sú zmena využívania pôdy a zle riadená intenzifikácia a opúšťanie pôdy, ako aj vytrácanie tradičných poľnohospodárskych a lesníckych postupov, znečistenie, rozvrátenie načasovania opelenia v dôsledku klimatických zmien, rozšírenie invazívnych druhov hmyzu a rastlín.

- Komisia pripravuje oznámenie o stratégii EU pre biodiverzitu do roku 2020,

Oznámenie Komisie EP a rade o zdraví včiel medonosných

5. Spoločná poľnohospodárska politika a zdravie včiel

- Nariadenie Rady (ES) č. 1234/2007 z 22. októbra 2007 o vytvorení spoločnej organizácie poľnohospodárskych trhov a o osobitných ustanoveniach pre určité poľnohospodárske výrobky stanovuje súbor opatrení na podporu včelárstva.
- programy pre oblasť včelárstva vytvorených jednotlivými členskými štátmi - čiastočne financované zo strany EÚ.
- Včelárske programy môžu obsahovať tieto opatrenia (technická pomoc včelárom a organizáciám včelárov; kontrola varroázy; racionalizácia kočovania; opatrenia na podporu laboratórií vykonávajúcich analýzu fyzikálno-chemických vlastností medu; opatrenia na podporu obnovenia stavu včelstiev v Spoločenstve; spoluprácu so špecializovanými orgánmi na vykonávanie programov aplikovaného výskumu v oblasti chovu včiel a včelárskych výrobkov). – SR 100%

Oznámenie Komisie EP a rade o zdraví včiel medonosných

6. Výskum v oblasti zdravia včiel

- EU vyčlenila na výskum spojený so zdravím včiel medonosných a ďalších opeľovačov sumu približne 10 000 000 €.
- Súčasné projekty sa zaoberajú ubúdaním tak voľne žijúcich, ako aj domestikovaných opeľovačov vrátane včely medonosnej a jeho možnými príčinami, ako aj vývojom vhodných diagnostických nástrojov.
- cieľom je zistiť, ktoré faktory sú zodpovedné za závažné znižovanie počtu kolónií včiel a bojovať proti nim.

7. Komunikácia o otázkach v súvislosti so zdravím včiel

- hlavným cieľom Komisie je zlepšiť komunikáciu medzi dotknutými stranami na úrovni EU, vnútroštátnej, regionálnej alebo miestnej.
- nedávno bola vytvorená internetová stránka týkajúca sa problematiky včelstiev.

http://ec.europa.eu/food/animal/liveanimals/bees/index_en.htm.

8. Všeobecná súvislosť s medzinárodnými činnosťami

Komisia úzko spolupracuje s OIE za účelom výmeny vedeckých informácií týkajúcich sa zdravia včiel.

Návrh záverov Rady o oznámení Komisie EP a Rade o zdraví včiel medonosných

Vyzýva Komisiu:

- ◆ aby výsledky pilotného programu dohľadu boli koordinované novovymenovaným referenčným laboratóriom EÚ pre choroby včiel a sprístupnili sa pre zúčastnené strany
- ◆ pokračovať v poskytovaní školení pre kompetentné authority zodpovedné za zdravie včiel
- ◆ rozvíjať v prípade potreby neregulačné nástroje ako sú usmernenia EÚ o všeobecných zásadách pre kontrolu určitých chorôb a liečebných postupov pre včely (najmä proti varroáze)
- ◆ preskúmať možnosť poskytovania podporných stimulov pre farmaceutické odvetvie s cieľom zvýšiť výber a dostupnosť povolených liečiv pre včely

Návrh záverov Rady o oznámení Komisie EP a Rade o zdraví včiel medonosných

- ◆ v odôvodnených prípadoch umožniť zjednodušenú registráciu pre veterinárne lieky pre včely a ostatné opel'ovače
- ◆ vyhodnotiť potrebu ďalších pravidiel pre kontrolu rezíduí pesticídov a liečiv v mede a navrhnúť opatrenia, ktoré sú považované za potrebné
- ◆ vyhodnotiť potrebu finančnej podpory a financovania podrobného výskumu zdravia včiel a príčin zvýšeného úhynu včiel, vrátane vývoja alternatívnych metód na tlmenie závažných včelích chorôb a škodcov (najmä varroázy)
- ◆ zvážiť finančnú podporu pre národné včelárske programy po roku 2013
- ◆ posúdiť vážnosť chorôb a škodcov včiel pri preskúmaní Rozhodnutia Rady 2009/470/ES z 25. mája 2009 o výdavkoch na veterinárnom úseku s ohľadom na možné pokrytie financovania národných programov eradikácie, kontroly a monitorovania chorôb

Dobrovoľný program dohľadu nad zdravotnou situáciou v chovoch včiel v EU

1.1.2012 DO 30.6.2013

- ◆ **Cieľom programu je zistiť zdravotnú situáciu včelstiev u registrovaných chovateľoch včiel na celom území Slovenskej republiky**
- ◆ **Vypracovať stratégiu na zabránenie znižovania počtu včelstiev.**
- ◆ **Pokračovať v eradikácii MVP v chovoch včiel na celom území Slovenskej republiky.**
- ◆ **V rámci programu sa budú sledovať MVP, hniloba včelieho plodu, akarióza, Aetina Tumida, Tropilaelaps clarae, nozematóza, vírus chronickej paralýzy včiel, vírus akútnej paralýzy včiel a vírus deformovaných krídel**
- ◆ **Zlepšiť zdravotný stav, znížiť straty na produkcii medu a ďalších včelích produktov, zabezpečiť sa optimálne opelenie poľnohospodárskych kultúr a ostatných rastlín.**

Návrh dohľadu v programe na rok 2012

- ◆ Prehliadka 621 včelníc, zo všetkých sa odoberú vzorky (mor včelieho plodu, hniloba včelieho plodu, akarióza, *Actina Tumida*, *Tropilaelaps clarae*, nozematóza, vírus chronickej paralýzy včiel, vírus akútnej paralýzy včiel a vírus deformovaných krídel)
- ◆ zameraná na zhromaždenie údajov týkajúcich sa pracovných postupov včelárov, životného prostredia, v ktorom sú včelnice umiestnené, životaschopnosti, zdravotného stavu včiel a počtu včelstiev.
- ◆ klinická prehliadka všetkých registrovaných včelstiev na MVP, v prípade podozrenia budú odoberaté vzorky plodových plástov na bakteriologické vyšetrenie na prítomnosť pôvodcu MVP

Návrh dohľadu v programe na rok 2012

- ◆ Druhá prehliadka - 621včelníc
- ◆ Bude zameraná na zistenie abnormálnej úmrtnosti
- ◆ Pri príznakoch ochorenia alebo iných problémov sa odoberú príslušné vzorky na laboratórne vyšetrenie. Včelár bude upozornený na potrebu samokontroly a povinnosti hlásenia úhynu alebo abnormálneho správania včiel.
- ◆ Tretia prehliadka - 621včelníc
- ◆ bude vykonaná na jar 2013.
- ◆ Bude zameraná na zistenie abnormálnej úmrtnosti, životaschopnosti a zdravotného stavu včelstiev.
- ◆ Pri príznakoch ochorenia alebo iných problémov sa odoberú príslušné vzorky na laboratórne vyšetrenie.

Počet kontrolovaných včelínov podľa 5% prevalencii

Kraj	Včelstvá	Počet vyšetrovaných (189/5 000)
Bratislavský	484	18
Trnavský	1 302	49
Trenčiansky	2 464	93
Nitriansky	2 036	77
Žilinský	2 667	101
Banskobystrický	2 799	106
Prešovský	2 609	98
Košický	2 068	79
Total	16 429	621

ĎAKUJEM ZA POZORNOST